

Sygn. akt III PK 132/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa E. G.

przeciwko Szkole Podstawowej w S. i Urzędowi Gminy w L.

o przywrócenie do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 29 września 2016 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Z.

z dnia 22 maja 2015 r., sygn. akt IV Pa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w Z. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 maja 2015 r., sygn. akt IV Pa (...), Sąd Okręgowy – Sąd
Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Z. – w sprawie z powództwa E. G. przeciwko

Szkole Podstawowej w S. i Urzędowi Gminy w L. o przywrócenie do pracy – w pkt I. oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Z. z dnia 30 grudnia 2014 r. sygn. akt IV P (...): w pkt II. zasądził od powódki na rzecz pozwanej Szkoły Podstawowej w S. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Wskazany wyrokiem z dnia 30 grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy w Z. oddalił powództwo oraz ustalił, że E. G. była zatrudniona w Szkole Podstawowej w S. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony na stanowisku nauczyciela. Uchwałą Nr (...) Rady Gminy L. z dnia 28 marca 2013 r. z dniem 31 sierpnia 2013 r. zlikwidowano Szkołę Podstawową w S.. Zgodnie z § 2 uchwały uczniom szkoły zapewniono możliwość kontynuowania nauki w Szkole Podstawowej w L.. Mienie znajdujące się w zarządzie likwidowanej szkoły przekazane miało zostać Szkole Podstawowej w L.. 1 lutego 2013 r. rodzice uczniów złożyli do Zarządu (...) Stowarzyszenia Oświatowo-Samorządowego wnioski o założenie i prowadzenie Szkoły Podstawowej w S.. Stowarzyszenie to w lutym 2013 r. zamieściło informację na stronie internetowej Stowarzyszenia oraz zamieściło ogłoszenie w Urzędzie Pracy, że jest organizowany nabór nauczycieli do pracy w szkole prowadzonej przez Stowarzyszenie. W dniu 16 kwietnia 2013 r. Wójt Gminy L. wydał zezwolenie na utworzenie Szkoły Podstawowej w S., prowadzonej przez (...) Stowarzyszenie Oświatowo-Samorządowe. Uchwałą Nr (...) Walnego Zgromadzenia (...) Stowarzyszenia Oświatowo - Samorządowego z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie utworzenia Szkoły Podstawowej w S. oraz nadania aktu założycielskiego z dniem 1 września 2013 r. utworzono szkołę publiczną o nazwie - Szkoła Podstawowa w S. Szkoła miała być zlokalizowana w obiekcie szkolnym znajdującym się w S. [...].

Pismem z dnia 21 maja 2013 r. doręczonym powódce w dniu 31 maja 2013 r., pracodawca powódki Szkoła Podstawowa w S. wypowiedział jej stosunek pracy z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, ze skutkiem rozwiązania umowy o pracę na dzień 31 sierpnia 2013 r. Podstawę wypowiedzenia pracodawca wskazał w art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2006 r., Nr 97, poz. 674 ze zm.) w związku z uchwałą Nr (...) Rady Gminy L. z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie likwidacji Szkoły Podstawowej w S.. Powódkę pouczone o prawie wniesienia odwołania do Sądu Rejonowego w Z.

Pracownicy (nauczyciele i pracownicy administracyjni) oraz rodzice dzieci uczęszczających do Szkoły Podstawowej w S. wiedzieli, że po likwidacji dotychczasowej szkoły zostanie utworzona szkoła prowadzona przez Stowarzyszenie. Podczas zebrań nauczycieli z Wójtem Gminy, nauczyciele zgłaszali sprzeciw wobec planowemu przekazaniu szkół i podleganiu Stowarzyszeniu. Powódka uczestniczyła w zebraniach Rady Rodziców, na których poruszano kwestię utworzenia szkoły stowarzyszeniowej. Na posiedzeniu Rady Pedagogicznej w dniu 3 lipca 2013 r. Dyrektor Szkoły B. J. informowała nauczycieli o możliwości składania podań o pracę do szkoły stowarzyszeniowej. Dyrektor Szkoły poinformowała, że podania o przyjęcia do pracy można składać do Stowarzyszenia lub bezpośrednio do Dyrektora Szkoły. W lipcu 2013 r. pojawiła się na stronie internetowej Stowarzyszenia oficjalna informacja o naborze nauczycieli do nowopowstałej Szkoły Podstawowej w S.. W dniu 1 września 2013 r. Szkoła Podstawowa w S., której organem założycielskim było (...) Stowarzyszenie Oświatowo-Samorządowe rozpoczęła działalność w budynku dawnej szkoły podstawowej. Mienie szkoły (m.in. nieruchomości) zostało przekazane przez Gminę L., na podstawie umowy użyczenia i dzierżawy, (...) Stowarzyszeniu Oświatowo-Samorządowemu. E. T. – nauczyciel dotychczas zatrudniony w Szkole Podstawowej w S. prowadzonej przez Gminę L., a od 1 września 2013 r. zatrudniona w Szkole Podstawowej w S. prowadzonej przez [...] Stowarzyszenie Oświatowo-Samorządowe, powzięła pierwszą informację o naborze nauczycieli do nowo planowanej szkoły w maju 2013 r., zaś w lipcu 2013 r. dowiedziała się o oficjalnym naborze do pracy w szkole. Z poprzedniej kadry pedagogicznej, w Szkole Podstawowej prowadzonej przez Stowarzyszenie, zatrudniono trzech nauczycieli. W roku szkolnym 2013/2014 w szkole zatrudnionych było 14 nauczycieli. Powódka była nieobecna w pracy od dnia 17 maja 2012 r. do dnia rozwiązania stosunku pracy. Początkowo przebywała na zwolnieniu lekarskim, a następnie na urlopie dla poratowania zdrowia. Przebywając na urlopie dla poratowania zdrowia miała telefoniczny kontakt z E. I., która uczestniczyła w posiedzeniu Rady Pedagogicznej w dniu 3 lipca 2013 r. Do powódki dochodziły „pogłoski” o planowanym utworzeniu szkoły przez Stowarzyszenie. Około 90%

rodziców dzieci uczęszczających do Szkoły Podstawowej w S., wyraziło chęć przekazania Stowarzyszeniu dalszego prowadzenia placówki.

Sąd pierwszej instancji uznał, że przepis art. 23¹ k.p. ma zastosowanie tylko do tych osób, które były pracownikami w dniu przejęcia zakładu pracy przez nowego pracodawcę. W przedmiotowej sprawie pozwanym nie powinna być Szkoła Podstawowa w S., a Urząd Gminy w S.. Zasady likwidacji szkół określa art. 59 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.). Według Sądu pierwszej instancji – wobec stwierdzenia, że z dniem 31 sierpnia 2013 r. stosunek pracy powódki ustał – brak jest podstaw, aby obciążać odpowiedzialnością pozwaną Szkołę Podstawową w S., prowadzoną przez (...) Stowarzyszenie Samorządowo-Oświatowe, za zobowiązania pracownicze dotychczasowego pracodawcy powódki. W konsekwencji powództwo przeciwko Szkole Podstawowej w S., podlega oddaleniu. Stroną pozwaną odpowiedzialną za zobowiązania likwidowanej Szkoły Podstawowej w L., prowadzonej przez jednostkę samorządową jest natomiast Urząd Gminy w L..

Sąd pierwszej instancji – uwzględniając to, że powódka powzięła informację o wypowiedzeniu stosunku pracy w dniu 31 maja 2013 r., a odwołanie do Sądu Pracy złożyła w dniu 9 września 2013 r. – uznał, że odwołanie zostało złożone z uchybieniem terminu z art. 264 § 1 k.p. i brak jest okoliczności uzasadniających przywrócenie powódce terminu do wniesienia odwołania.

Sąd drugiej instancji podzielił podstawę faktyczną i prawną zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji oraz uznał, że w sytuacji, gdy powódka wniosła odwołanie od wypowiedzenia umowy o pracę z uchybieniem terminu z art. 264 § 1 k.p. i brak było przesłanek do przywrócenia powódce tego terminu (art. 265 § 1 k.p.), to już z tego względu powództwo o przywrócenie do pracy podlegało oddaleniu, bez potrzeby badania legalności i zasadności wskazanych w wypowiedzeniu przyczyn rozwiązania stosunku pracy.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że na podstawie uchwały Nr (...) Rady Gminy L., Szkoła Podstawowa w S. prowadzona przez Gminę L. została zlikwidowana, a w jej miejsce została powołana nowa, inna placówka, prowadzona przez inny podmiot – (...) Stowarzyszenie Oświatowo-Samorządowe. Przyczyna wypowiedzenia powódce umowy o pracę, podana w oświadczeniu pracodawcy z

dnia 21 maja 2013 r., została określona w sposób konkretny. Od tego dnia, rozpoczął bieg termin 7 dni do wniesienia przez powódkę odwołania do sądu pracy (art. 264 § 1 k.p.).

Według Sądu drugiej instancji powódka nie została wprowadzona w błąd przez pracodawcę co do likwidacji szkoły z dniem 31 sierpnia 2013 r., prowadzonej przez Gminę L., ponieważ ta likwidacja rzeczywiście nastąpiła. Inne zarzuty powódki wychodzące poza treść przyczyny wskazanej w wypowiedzeniu i odnoszące się do dalszych postanowień uchwały Nr (...) Rady Gminy L., nie wpływają na zmianę przedstawionej wyżej oceny okoliczności sprawy. Powołana uchwała w § 2 zapewnia uczniom zlikwidowanej szkoły możliwość kontynuowania nauki w Szkole Podstawowej w L., a w § 3 stanowi, że mienie znajdujące się w zarządzie likwidowanej szkoły zostanie przekazane Szkole Podstawowej w L.. Zapisy te odnoszą się do stanu z dnia 28 marca 2013 r., kiedy uchwała została podjęta i nie mogły wtedy zawierać postanowień uwzględniających powstanie szkoły prowadzonej przez (...) Stowarzyszenie Oświatowo-Samorządowe, ponieważ uchwała Walnego Zebrania Stowarzyszenia Nr (...), w sprawie utworzenia Szkoły Podstawowej w S. oraz nadania aktu założycielskiego, została podjęta później – w dniu 30 kwietnia 2013 r. Według protokołu posiedzenia Rady Pedagogicznej z dnia 3 lipca 2013 r. – w którym uczestniczyła m.in. E. I., z którą powódka utrzymywała kontakt telefoniczny – dotyczyło ono także zapoznania nauczycieli z uchwałą likwidacyjną Szkoły Podstawowej w S. i z możliwością pracy w Szkole. W tych okolicznościach wniesione przez powódkę w dniu 9 września 2013 r. odwołanie od wypowiedzenia umowy o pracę, doręczonego powódce w dniu 31 maja 2013 r., zostało złożone z uchybieniem terminu z art. 264 § 1 k.p. Sąd drugiej instancji przyjął, że brak było przesłanek uzasadniających przywrócenie tego terminu na podstawie art. 265 § 1 k.p. Wniosek powódki o przywrócenie terminu nie zasługiwał na uwzględnienie, ponieważ nie było po jej stronie żadnych przeszkód uniemożliwiających wniesienie odwołania w ustawowym 7-dniowym terminie, liczonym od doręczenia jej oświadczenia o wypowiedzeniu umowy o pracę. Zwłoka powódki we wniesieniu odwołania jest przez nią zawiniona, co skutkowało oddaleniem powództwa. Jeżeli powódka miała zamiar podjęcia pracy w nowo utworzonej szkole, to w ramach dbałości o własne interesy, powinna wykazać

aktywność i również podejmować działania mające na celu wyjaśnienie możliwości podjęcia przez nią dalszego zatrudnienia, a nie biernie oczekiwać do upływu okresu wypowiedzenia umowy o pracę zawartej ze zlikwidowanym pracodawcą, tym bardziej, iż jak przyznała, Wójt Gminy mówił o reformie szkolnictwa, przewidując, że być może będzie to jedna Szkoła w tym samym budynku, co Gimnazjum. Tego rodzaju bierne oczekiwanie przez powódkę, przez okres 3 miesięcy, świadczy także o zawinionym przez nią uchybieniu terminowi do wniesienia odwołania od wypowiedzenia umowy o pracę. Według Sądu drugiej instancji Sąd pierwszej instancji nie naruszył wskazanych w apelacji przepisów art. 316 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. i 328 § 2 k.p.c. oraz art. 265 § 1 k.p., ponieważ biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy, ocenił zebrane w sprawie dowody w ramach zasady swobodnej ich oceny, swoje orzeczenie należycie uzasadnił, dochodząc do prawidłowego wniosku, że powódka z przyczyn przez nią zawinionych uchybiła terminowi do wniesienia odwołania do sądu pracy. W konsekwencji według Sądu drugiej instancji zbędnym było dokonywanie oceny pozostałych zarzutów apelacyjnych.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego powódka zaskarżyła skargą kasacyjną – skargę oparto na obydwu podstawach określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) zarzucono błędną wykładnię:

1) 30 § 4 k.p. polegającą na uznaniu, iż oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę za wypowiedzeniem w przypadku gdy w związku z likwidacją placówki (art. 59 ust. 1 ustawy o systemie oświaty) następuje przejęcie zadań z zakresu edukacji publicznej przez podmiot trzeci obligatoryjnie nie musi zawierać w tym zakresie stosownej informacji;

2) art. 265 § 1 k.p. polegającą na uznaniu, iż nie jest okolicznością uzasadniającą przywrócenie terminu do wniesienia odwołania od wypowiedzenia umowy o pracę zawarcie w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy o pracę niezgodnych z rzeczywistością okoliczności, w szczególności zatajenia faktów, które następnie stały u podstaw podjęcia decyzji o braku zaskarżenia czynności w ustawowym terminie przez pracownika, gdy ich jednoznaczna weryfikacja dopiero dała podstawy do zanegowania wypowiedzenia umowy o pracę.

W ramach podstawy procesowej zarzucono naruszenie:

a) art. 378 §1 k.p.c. przez nierozpoznanie sprawy w granicach apelacji, w szczególności nierozpoznanie zarzutów apelacji dotyczących naruszenia: (i) art. 316 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. przez sprzeczność poczynionych ustaleń faktycznych ze zgromadzonym materiałem dowodowym w sprawie polegające na pominięciu, iż pracownikom administracji nie wręczano wypowiedzeń umów o pracę i osobiście przekazano informację, iż w dalszym ciągu będą zatrudnieni w placówce, powódce nie zaproponowano kontynuowaniu zatrudnienia w szkole ani ustnie ani pisemnie, z wypowiedzenia umowy o pracę wynikało, że Szkoła Podstawowa w S. będzie zlikwidowana, a jej zadania przejmie Szkoła Podstawowa w L. (nie było mowy o istnieniu Szkoły Podstawowej w S.), (ii) art. 59 ust. 1, art. 5 g ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty w związku z art. 58 k.c. i art. 300 k.p. przez błędne stosowanie i uznanie, że zlikwidowano Szkołę Podstawową w S., gdy doszło do sprzecznego z prawem przekazania placówki liczącej powyżej 70 uczniów na rzecz stowarzyszenia, a więc nie zaszyły żadne zmiany uzasadniające wypowiedzenie umowy o pracę nauczycielom na podstawie art. 20 ust. 2 Karty Nauczyciela, (iii) art. 23¹ k.p. przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż w związku z wygaśnięciem umów o pracę z nauczycielami przed datą rozpoczęcia prowadzenia szkoły przez stowarzyszenie nie doszło do przekazania zakładu pracy w rozumieniu tej normy;

b) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 316 § 1 k.p.c., art. 382 i art. 391 § 1 k.p.c. przez sporządzenia uzasadnienie wyroku, które nie nadaje się do kontroli instancyjnej.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o oddalenie skargi kasacyjnej powódki oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanych zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym, w tym kosztów zastępstwa profesjonalnego pełnomocnika, według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie, choć nie wszystkie podniesione w niej zarzuty są usprawiedliwione.

Analizę zasadności zarzutów kasacyjnych podnoszonych w ramach podstawy naruszenia prawa materialnego rozpocząć wypada od przypomnienia, że przedmiotem sporu w rozstrzyganej sprawie jest roszczenie o przywrócenie powódki do pracy w pozwanej Szkole Podstawowej w S., zgłoszone we wrześniu 2013 r. w odwołaniu od wypowiedzenia umowy o pracę na podstawie art. 20 ust. 3 Karta Nauczyciela w związku z uchwałą Nr (...) Rady Gminy L. z dnia 28 marca 2013 r. w sprawie likwidacji Szkoły Podstawowej w S., dokonanego przez pracodawcę pismem doręczonym stronie w maju 2013 r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo przeciwko Urzędowi Gminy w L. będącej jednostką samorządową odpowiadającą za zobowiązania likwidowanej szkoły z uwagi na uchybienie przez powódkę terminu z art. 264 § 1 k.p. do wniesienia odwołania od przedmiotowego wypowiedzenia umowy o pracę, bez badania legalności i zasadności przyczyn rozwiązania stosunku zatrudnienia w tym trybie, co zaakceptował Sąd Okręgowy. Nie negując faktu naruszenia ustawowego terminu do zaskarżenia decyzji pracodawcy powódka zarzuciła zapadłemu w sprawie rozstrzygnięciu obrazę art. 265 § 1 k.p., przez błędną jego wykładnię polegającą na uznaniu, iż nie zachodzą okoliczności przemawiające za przywróceniem uchybionego terminu. Art. 264 § 1 k.p., z którym skorelowany został art. 265 k.p., kreuje siedmiodniowy termin do wniesienia odwołania od wypowiedzenia umowy o pracę, biegnący od dnia doręczenia pracownikowi pisma o rozwiązaniu stosunku pracy w opisanym trybie.

Jak zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 września 2013 r. (II PK 366/12, OSNP 2014 nr 12, poz. 165) tylko bardzo liberalne podejście do stosowania terminów określonych w art. 264 k.p. oraz ich przywracania (art. 265 k.p.) pozwala na uznanie zgodności tych przepisów z zasadą skuteczności prawa europejskiego (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 października 2009 r. w sprawie C-63/08, Virginie Pontin przeciwko T-Comalux SA, ECR 2009, s. 1-10467; Monitor Prawa Pracy 2010 nr 1, s. 54).

Mając na uwadze fakt, że przewidziane w art. 264 k.p. terminy dochodzenia roszczeń są wyjątkowo krótkie, co może prowadzić do ujemnych ze względów

społecznych następstw dla pracownika z przyczyn przezeń niezawinionych, usprawiedliwione jest stanowisko, że samo wniesienie pozwu po upływie ustawowego terminu należy potraktować jako zawierające implícite wniosek o przywrócenie terminu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2007 r., II PK 224/06, LEX nr 375697).

Zgodnie z hipotezą normy art. 265 § 1 k.p. przywrócenie uchybionego terminu z art. 264 k.p. możliwe jest tylko przy spełnieniu jednej, ale za to koniecznej przesłanki, a mianowicie braku winy pracownika w przekroczeniu tego terminu. Muszą zatem zaistnieć szczególne okoliczności, które spowodowały opóźnienie w wytoczeniu powództwa oraz związek przyczynowy pomiędzy tymi okolicznościami a niedochowaniem terminu do wystąpienia strony na drogę sądową. Im większe opóźnienie, tym bardziej ważne muszą być przyczyny je usprawiedliwiające (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2001 r., I PKN 660/00, OSNP 2003 nr 20, poz. 487). Owe obiektywne okoliczności muszą być jednak zestawione z indywidualnymi cechami pracownika, by ocenić ich wpływ na procesy decyzyjne strony i w konsekwencji tego – móc przyjąć istnienie lub nieistnienie winy w uchybieniu terminu do wystąpienia z roszczeniami na drogę sądową. Warunek ten trzeba analizować przy uwzględnieniu, z jednej strony, subiektywnej zdolności wnioskodawcy do oceny rzeczywistego stanu rzeczy, mierzonej zwłaszcza poziomem wykształcenia, skalą posiadanej wiedzy prawniczej i życiowego doświadczenia, z drugiej zaś - zobiektywizowanego stopnia staranności, jakiej można oczekiwać od osoby należycie dbającej o swoje interesy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1994 r., I PRN 21/94, OSNAPiUS 1994 nr 5, poz. 85).

Przyczyną usprawiedliwiającą przywrócenie terminu jest wprowadzenie pracownika przez pracodawcę w błąd co do rzeczywistej przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2001 r., I PKN 415/00, OSNP 2003 nr 7, poz. 168). Nie chodzi przy tym, jak przyjął Sąd drugiej instancji, o błąd będący jedną z ustawowych wad oświadczenia woli w rozumieniu art. 84 k.c. Wszak to pracodawca składa oświadczenie woli o rozwiązaniu stosunku pracy, od którego pracownikowi przysługuje prawo wniesienia odwołania w ustawowo określonym terminie. Zatem to czynność prawna pracodawcy mogłaby stanowić punkt odniesienia dla ewentualnych rozważań o wadach oświadczeń woli.

W przypadku odwołania od wypowiedzenia umowy o pracę chodzi w potoczne rozumienie pojęcia wprowadzenia w błąd, polegającego na celowym podaniu przez pracodawcę w jego oświadczeniu woli nieprawdziwych przyczyn zwolnienia, co uniemożliwia pracownikowi prawidłową oceną swojej sytuacji faktycznej i prawnej przed podjęciem decyzji o skierowaniu sprawy na drogę sądową lub rezygnacji z dochodzenia roszczeń. Zaistnienie zaś takiej sytuacji sugeruje skarżąca.

Warto przypomnieć, że w pisemnym oświadczeniu woli pracodawcy o wypowiedzeniu łączącej strony umowy o pracę jako podstawę faktyczną i prawną zwolnienia powódki wskazano art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela oraz uchwałę Nr (...) Rady Gminy L. z dnia 28 marca 2013 r. o likwidacji Szkoły Podstawowej w S. z dniem 31 sierpnia 2013 r. oraz przekazaniu uczniów i mienia tej placówki do Szkoły Podstawowej w L.. Sądy obu instancji uznały, że fakt likwidacji dotychczasowego pracodawcy powódki i powstania w budynku tej placówki nowej Szkoły Podstawowej prowadzonej przez (...) Stowarzyszenie Oświatowo - Samorządowe był znany ogółowi lokalnej społeczności i nie dał wiary twierdzeniom skarżącej, iż wiedzę o dalszym funkcjonowaniu szkoły jako szkoły stowarzyszeniowej powzięła dopiero w dniu 2 września 2013 r. W konsekwencji Sądy uznały, że odwołanie powódki od wypowiedzenia umowy o pracę nastąpiło ze znacznym naruszeniem terminu z art. 264 § 1 k.p. i nie zachodzą okoliczności uzasadniające przywrócenie tego terminu w trybie art. 265 k.p. Uszło jednak uwadze Sądów orzekających, że tuż po podjęciu wspomnianej uchwały Rady Gminy L., w dniu 16 kwietnia 2013 r. Wójt Gminy L. wydał zezwolenie na utworzenie Szkoły Podstawowej w S. i uchwałą z 30 kwietnia 2013 r. Walnego Zgromadzenia (...) Stowarzyszenia Oświatowo-Samorządowego zdecydowano o utworzeniu z dniem 1 września 2013 r. w dotychczasowym obiekcie szkolnym w S. nowej szkoły publicznej. Składając powódce w dniu 21 maja 2013 r. oświadczenie woli o rozwiązaniu stosunku pracy za wypowiedzeniem pracodawca zdawał sobie sprawę z tego, że *de facto* nie dojdzie do likwidacji szkoły, a jedynie do przekazanie jej do prowadzenia stowarzyszeniu. W okolicznościach faktycznych sprawy prawdziwa jest zatem teza o wprowadzeniu skarżącej w błąd co do rzeczywistych przyczyn rozwiązania przedmiotowego stosunku pracy. Nie można czynić powódce zarzutu, że swoją wiedzę na ten temat czerpała z pisemnego oświadczenia woli

pracodawcy a nie innych, nieformalnych źródeł i pozostawała w przekonaniu, że Szkoła Podstawowa w S. została zlikwidowana z dniem 31 sierpnia 2013 r., a uczniom zapewniono możliwość kontynuowania nauki w Szkole Podstawowej w L., której przekazano mienie znajdujące się w zarządzie likwidowanej placówki. Ta wiedza i przekonanie rzutowały zaś na ocenę sytuacji faktycznej i prawnej powódki przy podejmowaniu przez nią decyzji o wniesieniu odwołania od złożonego wypowiedzenia. Niewątpliwie najpóźniej w dniu 2 września 2013 r. skarżąca dowiedziała się, że szkoła funkcjonuje nadal, jako szkoła „stowarzyszeniowa”, a jej zadania nie zostały przekazane Szkole Podstawowej w L.. W tym też dniu rozpoczął bieg siedmiodniowy termin, o którym mowa w art. 265 § 2 k.p., do wystąpienia z wnioskiem o przywrócenie uchybionego terminu z art. 264 §1 k.p. Zdaniem Sądu Najwyższego, w sprawie nie rozważono w dostateczny sposób opisanych wyżej szczególnych okoliczności, które mogły spowodować opóźnienie w wytoczeniu przez skarżącą powództwa o przywrócenie do pracy. Czyni to uzasadnionym zarzut naruszenia art. 265 § 1 k.p. w związku z art. 264 § 1 k.p.

Odnosząc się natomiast do drugiego z zarzutów podniesionych w ramach kasacyjnej podstawy naruszenia prawa materialnego, to jest zarzutu obrazy art. 30 § 4 k.p., przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę za wypowiedzeniem w przypadku, gdy w związku z likwidacją placówki (art. 59 ust. 1 ustawy o systemie oświaty) następuje przejęcie zadań z zakresu edukacji publicznej przez podmiot trzeci, nie musi zawierać w tym zakresie stosownej informacji, należy stwierdzić, iż zarzut ten na obecnym etapie postępowania jest bezprzedmiotowy. Uznając odwołanie powódki od wypowiedzenia umowy o pracę za wniesione z przekroczeniem ustawowego terminu i nie znajdując podstaw do przywrócenia uchybionego terminu, Sądy orzekające oddaliły powództwo bez badania zgodności z obowiązującymi przepisami i zasadności oświadczenia woli pracodawcy o rozwiązaniu stosunku pracy. W konsekwencji nie analizowały tego oświadczenia także w kontekście wymagania uregulowanego w art. 30 § 4 k.p.

Z kolei w zakresie kasacyjnej podstawy naruszenia przepisów prawa procesowego Sąd Najwyższy uznaje za zasadny zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c., przez nierozpoznanie sprawy w granicach apelacji, w szczególności

nierozpoznanie wszystkich zarzutów apelacji. Przepis ten stanowi, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że postępowanie apelacyjne prowadzone przez sąd drugiej instancji - pozostając postępowaniem odwoławczym i kontrolnym – zachowuje charakter postępowania rozpoznawczego, o czym najlepiej świadczy sformułowanie, że sąd drugiej instancji rozpoznaje „sprawę” a nie „apelację” (por. uzasadnienie uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008 nr 6, poz. 55 czy postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2002 r., III CZP 62/02, OSNC 2004 nr 1, poz. 7). Sąd odwoławczy jako instancja nie tylko kontrolna, ale także merytoryczna, powinien zbadać sprawę niezależnie od zarzutów apelacji dotyczących naruszeń prawa materialnego. Oznacza to, że sąd drugiej instancji ma pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia. W konsekwencji może, a jeżeli je dostrzeże – powinien, naprawić wszystkie naruszenia prawa materialnego, niezależnie od tego, czy zostały wyknięte w apelacji, pod warunkiem, że mieszczą się w granicach zaskarżenia. Sąd odwoławczy ma nie tylko uprawnienie, ale obowiązek rozważenia na nowo całego zabranego w sprawie materiału oraz jego własnej oceny (art. 382 k.p.c.), przy uwzględnieniu zasad wynikających z art. 233 § 1 k.p.c. (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2006 r., I PK 169/05, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 93). Oznacza to, że sąd drugiej instancji ma z jednej strony pełną swobodę jurysdykcyjną (bo rozpoznaje „sprawę”), z drugiej natomiast ciąży na nim obowiązek rozważenia wszystkich zarzutów i wniosków podniesionych w apelacji oraz zgłoszonych w pismach procesowych składanych w toku postępowania apelacyjnego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 16 czerwca 2000 r., IV CKN 63/00, LEX nr 533124; z dnia 20 lutego 2004 r., I CK 213/03, LEX nr 520016 i z dnia 9 kwietnia 2008 r., II PK 280/07, LEX nr 469169 oraz postanowienie z dnia 18 marca 2010 r., II PZP 2/10, LEX nr 575095).

W rozpoznawanej sprawie dzieląc stanowisko Sądu Rejonowego w kwestii niedochowania przez powódkę ustawowego terminu do wniesienia odwołania od wypowiedzenia umowy o pracę i przyjmując – bez należytego

rozważenia wszystkich okoliczności - brak podstaw do przywrócenia tego terminu, Sąd Okręgowy oddalił apelację od wyroku pierwszoinstancyjnego bez badania prawidłowości i zasadności decyzji pracodawcy o rozwiązaniu łączącego strony stosunku pracy i bez rozważenia wszystkich zarzutów apelacyjnych (częściowo powtórnie przywołanych przez skarżącą w skardze kasacyjnej), co stanowi naruszenie art. 378 § 1 k.p.c.

Chybiony jest natomiast zarzut obrazy art. 328 § 2 w związku z art. 316 § 1, art. 382 i art. 391 k.p.c., przez sporządzenie uzasadnienia wyroku, które nie poddaje się kontroli instancyjnej. W tej materii wypada zauważyć, że naruszenie przez sąd drugiej instancji art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej tylko wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie posiada wszystkich koniecznych elementów konstrukcyjnych, bądź zawiera tak kardynalne braki, które uniemożliwiają kontrolę kasacyjną (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 marca 2006 r., I CSK 147/05, LEX nr 190753). Uzasadnienie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego takich braków nie zawiera. To, czy w istocie sprawa została wadliwie, czy prawidłowo rozstrzygnięta, nie zależy od tego, jak zostało napisane uzasadnienie, co znajduje potwierdzenie w art. 398¹⁴ k.p.c., zgodnie z którym Sąd Najwyższy oddala skargę kasacyjną także wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971).

W czasie ponownego rozpoznania sprawy pomocne mogą być konstatacje zawarte w uchwale powiększonego składu Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2016 r. w sprawie III PZP 2/16 (LEX nr 2041130, www.sn.pl, Biul.SN 2016/5/20, KSAG 2016/3/114). Sąd zweryfikuje również swoją koncepcję strony pozwanej i oceni, czy doszło do likwidacji pracodawcy oraz czy niemający osobowości prawnej urząd gminy, ma zdolność sądową w niniejszej sprawie (o przywrócenie do pracy).

Mając powyższe okoliczności na uwadze, z mocy art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 ust. 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

